

LÄRARHANDLEDNING

Christina
Herrström

Tionde våningen

Hon är inte rädd.

Hon är en krigare.

Hjässan och en stor själ.

Hon har en krona på

Drakdrottningar. Vi ska bli det.

Det finns ingen annan väg att gå.

det var den dagen

måste skjuta sin pil.

kristalkulan föll

som klyver luften

Men spännande. Som en pil

En drake, en pil, en kristalkula

Hissen passerar

En drottningkrona.

Jag ska aldrig bli feg

tionde våningen

men numera väntar tystnaden.

De kittlas. Molnens tankar

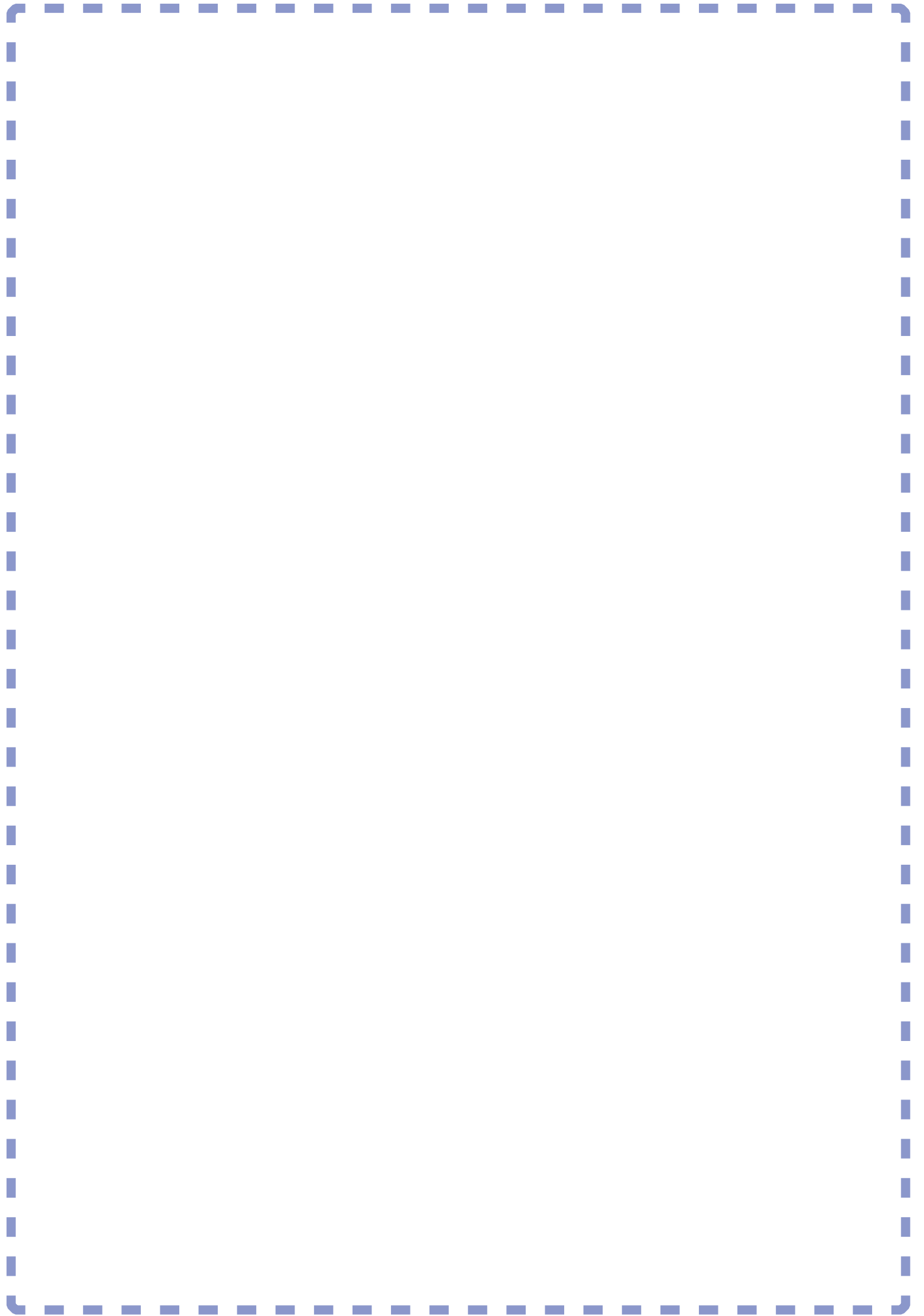
kittlar mig.

Köksfönstret bländar mi

men hon är inte

Längre där.

BONNIER
CARLSEN

LÄRARHANDLEDNING TIONDE VÅNINGEN

TILL DIG SOM LÄRARE

Denna lärarhandledning är framtagen till Christina Herrströms bok *Tionde våningen*. De olika uppgifterna är tänkta att användas till elever på högstadiet och/eller gymnasiet. Om du skulle vilja arbeta med ytterligare en bok parallellt finns exempelvis Melody Farshins *Mizeria*. Till *Mizeria* finns också en lärarhandledning framtagen. Du hittar den på *Lärarrummet*, <https://www.bonniecarsen.se/lararrummet/>.

I lärarhandledningen finns först en kort sammanfattning av boken. Sedan följer ett avsnitt om varför man ska läsa skönlitteratur. Därefter ges förslag på hur du kan introducera boken i en klass. Sedan finns en arbetsmodell som bygger på lässtopp och läsloggar. Sist presenteras en skrivuppgift med rubriken "Molnens tankar vidrör oss".

KORT SAMMANFATTNING AV HANDLINGEN

Tionde våningen handlar om Jorinde. Hon blir ensam kvar i lägenheten efter föräldrarnas skilsmässa. Mamman har flyttat till USA och nya kärleken. Pappan har gått in i en depression och bosatt sig i familjens sommarstuga ute på en ö. För Jorinde är det både spännande och skrämmande att bo själv. Nu kan hon göra vad hon vill men samtidigt växer kraven. Det är hon som måste tvätta, städa och se till att pengarna räcker till mat varje månad. Agnes, bästa kompis, finns där för Jorinde men inte ens hon kan förstå vilket ansvar som vilar på Jorindes axlar. Mitt i allt dyker Emanuel upp och Jorinde blir förälskad. Men det är inte så enkelt. Agnes vill att hon ska vara med henne och inte med Emanuel och pappans depression gör Jorinde orolig. Hur ska Jorinde orka?

VARFÖR SKÖNLITTERATUR?

När man arbetar med skönlitteratur i klassrummet kan man få eleverna att ge sig in i världar som de vanligtvis inte möter. De kan få vara med om saker och händelser som det vanliga livet inte kan erbjuda och de kan få leva sig in i olika karaktärer och miljöer.

De kan genom skönlitteraturen utmanas till nya tänkesätt och också öppna upp för nya perspektiv. Litteraturen kan alltså användas för att främja eleverna förmåga till inlevelse men också elevernas förståelse för andra människor. Detta är också uttalat i de styrdokument som finns för grundskola och gymnasieskola. Det står exempelvis så här i grundskolans läroplan och kursplanen för svenska:

I undervisningen ska eleverna möta samt få kunskaper om skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om olika former av sakprosa. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

I gymnasieskolans läroplan och i avsnittet Övergripande mål och riktlinjer står det att eleverna "kan söka sig till saklitteratur, skönlitteratur och övrigt kulturutbud som en källa till kunskap, självinsikt och glädje". Skönlitteratur ska alltså finnas med i undervisningen och kan så göra i alla ämnen, inte bara i svenskämnet.

I svenskämnets syfte lyfts skönlitteraturen än mer. Här står det att "Undervisningen ska också leda till att eleverna utvecklar förmåga att använda skönlitteratur och andra typer av texter samt film och andra medier som källa till självinsikt och förståelse av andra människors erfarenheter, livsvillkor, tankar och föreställningsvärldar. Den ska utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv".

HUR INTRODUCERA SKÖNLITTERATUR?

När du introducerar en ny skönlitterär bok i klassrummet kan det vara bra att låta eleverna få fundera över boken och vad den ska handla om. Ett sätt är att utgå från titel, bild på omslag och den text som finns på bokens baksida. Du låter alltså eleverna fundera över vad det är de ska läsa och de kan göra det genom följande frågor:

- Vad tänker du på när du hör titeln *Tionde våningen*?
- Vad föreställer bilden på omslaget?
- Vad tror du att boken kommer att handla om utifrån titel, bild på omslag och den text som finns på baksidan av boken?

Låt eleverna skriva ner sina svar individuellt. Därefter kan de få samtala två och två eller i mindre grupp. Avsluta med att lyfta upp elevernas tankar i helklass. Genom att arbeta på detta sätt skapas en förförståelse för boken och dess handling.

LÄSSTOPP OCH LÄSLOGGAR

Läsningen är uppdelad i sex olika lässtopp och till varje lässtopp finns det frågor som ska besvaras. Innan eleverna börjar läsa boken är det bra om du går igenom de olika frågorna med dem.

Låt alla elever i klassen läsa romanen och bestäm datum då alla ska ha hunnit läsa fram till de olika lässtoppen. Du kan också läsa romanen högt under lektionstid. När du kommer fram till ett lässtopp låter du eleverna besvara frågorna skriftligt och individuellt. Dela sedan in eleverna i grupper, där de får berätta om sina svar för varandra. Avsluta med att följa upp frågorna i helklass.

LÄSSTOPP 1: SIDORNA 5-33

1. Vad får du veta om Jorinde? Hur är hon som person? Vad tycker hon om att göra? Hur ser hennes vardag ut?
2. Vem är Emanuel? Hur introduceras han i boken? Vilken relation har han till Jorinde?
3. Vem är Agnes? Vad får du veta om henne?
4. Kulan i gyllenbrunt glas är viktig för Jorinde? Varför är den det?
5. Är det något i romanen som du reagerar på? Det kan vara något som du gillar lite extra eller något som du inte alls gillar. Det kan vara något som du undrar över, som du inte riktigt förstår eller kanske saker som du känner igen. Vad? Berätta.

LÄSSTOPP 2: SIDORNA 34-66

1. På sidan 35 står det "varje gång hon måste tänka ordet "familj" hugger det till i henne". Varför reagerar Jorinde på detta sätt?
2. På flera ställen står det att Jorinde "bär sin krona" (exempelvis s 56). Vad kan det betyda?
3. När Jorinde och Emanuel samtalar med varandra märker Jorinde att Agnes blir svartsjuk. Hur tar det sig uttryck? Ge exempel från romanen.
4. Du har nu läst ca en tredjedel av boken, hur tycker du att karaktärerna/personerna i boken främst karaktäriseras? Är det genom sina handlingar, författarens beskrivningar eller genom repliker och dialoger? Ge exempel från texten.
5. Vem av karaktärerna/personerna kan du identifiera dig med? På vilket sätt? Är det någon av karaktärerna som du har svårt att identifiera dig med? Varför?
6. Är det något på sidorna 34-66 som du reagerar på? Det kan vara något som du gillar lite extra eller något som du inte alls gillar. Det kan vara något som du undrar över, som du inte riktigt förstår eller kanske saker som du känner igen. Vad? Berätta.

LÄSSTOPP 3: SIDORNA 67-95

1. Jorinde blir lämnad ensam i lägenheten. Hon är 17 år och får ta ett stort ansvar, ett ansvar som hon ibland inte riktigt känner att hon klarar av. Så är det exempelvis när Emanuel kommer på besök och börjar ställa frågor. Hur länge har man som förälder ansvar för sitt/sina barn? Har man som barn något ansvar för sina föräldrar? Hur tänker du?
2. Vad tänker du om Jorindes föräldrar?
3. Hur skildras Emanuels och Jorindes relation?
4. Är det något på sidorna 67-95 som du reagerar på? Det kan vara något som du gillar lite extra eller något som du inte alls gillar. Det kan vara något som du undrar över, som du inte riktigt förstår eller kanske saker som du känner igen. Vad? Berätta.

LÄSSTOPP 4: SIDORNA 96-134

1. På sidan 98 står det "Men hon vill inte att Agnes ska få reda på att detta stora har börjat". Vad är det som har börjat? Och varför vill hon inte att Agnes ska få reda på det?
2. Jorindes tillgivenhet till Agnes dör, så står det på sidan 107. Vad är det som gör att hennes tillgivenhet dör?
3. Jorinde träffar sin bror i hopp om att han ska ta hand om pappan. Det blir inte riktigt som Jorinde har tänkt sig. Det sista brodern säger till henne är att hon måste välja och att hon ska ta hand om sig själv (s 117). Vad menar han med det, tror du?
4. Jorinde gör ett val, vilket?
5. Är det något på sidorna 96-134 som du reagerar på? Det kan vara något som du gillar lite extra eller något som du inte alls gillar. Det kan vara något som du undrar över, som du inte riktigt förstår eller kanske saker som du känner igen. Vad? Berätta.

LÄSSTOPP 5: SIDORNA 135-169

1. Vad är det som hänt mellan Agnes och Jorinde?
2. Hur utvecklas relationen med Emanuel?
3. Du har nu läst en stor del av romanen. Vilken miljö utspelar sig handlingen i? Hur beskrivs denna? Har miljön någon betydelse för händelseförloppet eller skulle handlingen kunna utspela sig någon annanstans i någon annan tid? Hur tänker du?
4. Välj ut en miljöskildring som du tycker är representativ för romanen. Beskriv vilken stämning som författaren skapar med den.
5. Är det något på sidorna 135-169 som du reagerar på? Det kan vara något som du gillar lite extra eller något som du inte alls gillar. Det kan vara något som du undrar över, som du inte riktigt förstår eller kanske saker som du känner igen. Vad? Berätta.

LÄSSTOPP 6: SIDORNA 170-207

1. Du har nu läst klart boken. Vilka frågor eller problem (tema) brottas bokens karaktärer/personer med? Hur försöker de lösa dessa? Hur går det för dem?
2. På vilket sätt påverkar eller berör romanens tema dig?
3. Vad tycker du om romanens språk? Hur påverkar språket din läsning av romanen?
4. Vad tycker du om romanens slut?
5. Romanen har titeln *Tionde våningen*. Vad tänker du om denna titel?
6. Är det något på sidorna 170-207 som du reagerar på? Det kan vara något som du gillar lite extra eller något som du inte alls gillar. Det kan vara något som du undrar över, som du inte riktigt förstår eller kanske saker som du känner igen. Vad? Berätta.

SKRIVUPPGIFT "MOLNENS TANKAR VIDRÖR OSS"

I *Tionde våningen* ska Jorindes skola ha öppet hus. Inför detta har eleverna i åk 2 på gymnasiet fått göra en installation (s 59). I denna uppgift ska dina elever få göra en egen installation. De kan göra på två sätt:

- 1) Utgå från romanen *Tionde våningen* och välj ut 5–10 citat. Skriv ner dessa citat i ett dokument. Citaten klipps sedan ut i remsor som är 10 centimeter långa och 2 cm breda. Varje remsa fästs med ett snöre och hängs sedan upp i korridorstaket, matsalstaket eller i klassrumstaket.
- 2) Eleverna väljer ut citat från texter som de själva skrivit tidigare under läsåret. Det kan vara citat från uppsatser, sms, dagboksanteckningar eller dikter. Citaten skrivs ned på pappersremsor. Varje remsa ska vara 10 centimeter lång och 2 cm bred. I ena änden av remsan sätter man ett snöre och sedan fäster man snöret i korridorstaket, matsalstaket eller i klassrumstaket.

* * *

Lärarhandledningen är framtagen av Jenny Edvardsson som arbetar som gymnasielärare i svenska och historia vid Wendesgymnasiet i Kristianstad. Jenny skriver om sitt arbete och delar med sig av tips och material på bloggen Jenny på Wendes, jennypawendes.blogspot.se.

